

EUREKA EN/IN HET MUSEUM

door Patrick Viaene

Overzicht van verschillende gepatenteerde dragers en isolatortypes uit verschillende landen in de jaren 1880 in gebruik bij bovengrondse telegraaf- en telefoonlijnen, zoals te zien op de Internationale Elektriciteitstentoonstelling te Wenen in 1883.

Het Belgisch bedrijf De Fuisseaux, opgericht te Baudour in 1848, was een der grootste Europese producenten in Europa van gebreveteerde isolatoren in wit porselein. De 120 verschillende geëxposeerde types werden na 1883 uitgevoerd naar meer dan 15 landen over de gehele wereld.

(uit: M. CH. DE CUYPER (red.): *Revue Universelle des Mines, de la Métallurgie, des Travaux Publics, des Sciences et des Arts Appliqués à l'Industrie*, Liège-Paris, uitgegeven sinds 1857.

Verzameling MIAT, Gent)

Gedeponeerd merk n° 93 dd. 4.5.1888, aangevraagd door *Dr. Baekelandt et Cie*, fabrikanten van fotografische platen, wonende in de Palinghuizen 120 te Gent.

(*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

Een volledige lijst opstellen van alle musea waarin het verschijnsel 'uitvinding' aan bod komt is even moeilijk als het samenstellen van een uitvinders-bibliografie die pretendeert volledig te zijn.

Algemeen zou men kunnen stellen dat in meer dan de helft van alle musea aspecten van het verschijnsel uitvinding aan bod komen, onafgezien het feit of het volkskundige, technische, industriemusea dan wel ecomusea, kulturhistorische of zelfs kunstmusea betreffen.

Wat volgt is dus noodgedwongen een subjectieve opsomming (met zeer korte beschrijving) van een aantal van deze musea in België en in vier Belgische buurlanden: Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland en West-Duitsland.

Bij de selectie werd rekening gehouden met een aantal criteria, die weerspiegeld worden in de hiernavolgende beschrijving van de indeling van de geciteerde musea. Eerst worden per land (onder 1.) een aantal musea met algemene (meestal grote) verzamelingen over en omtrent uitvindingen (in de ruime betekenis) genoemd. Verder vermelden we (onder 2.) per land enkele musea met bijzondere technische verzamelingen. Hier beperkten we ons bewust tot verzamelingen in verband met de textielindustrie en de textieltechnologie.

Textiel in het bijzonder zal immers het lezerspubliek van dit tijdschrift wellicht nauw aan het hart liggen. Tenslotte noemen we (onder 3.) enkele relatief weinig bekende maar hoogst interessante musea waarin aspecten van de wetenschapsgeschiedenis (of geschiedenis van de techniek en/of industrie) aan bod komen en waarin uitvindingen (of de uitvindingen van één bepaald figuur) een bijzondere plaats innemen.

BELGIE

1. Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen en de Techniek

Korte meer 7-9, 9000 Gent

Tel.: 091/25.76.51

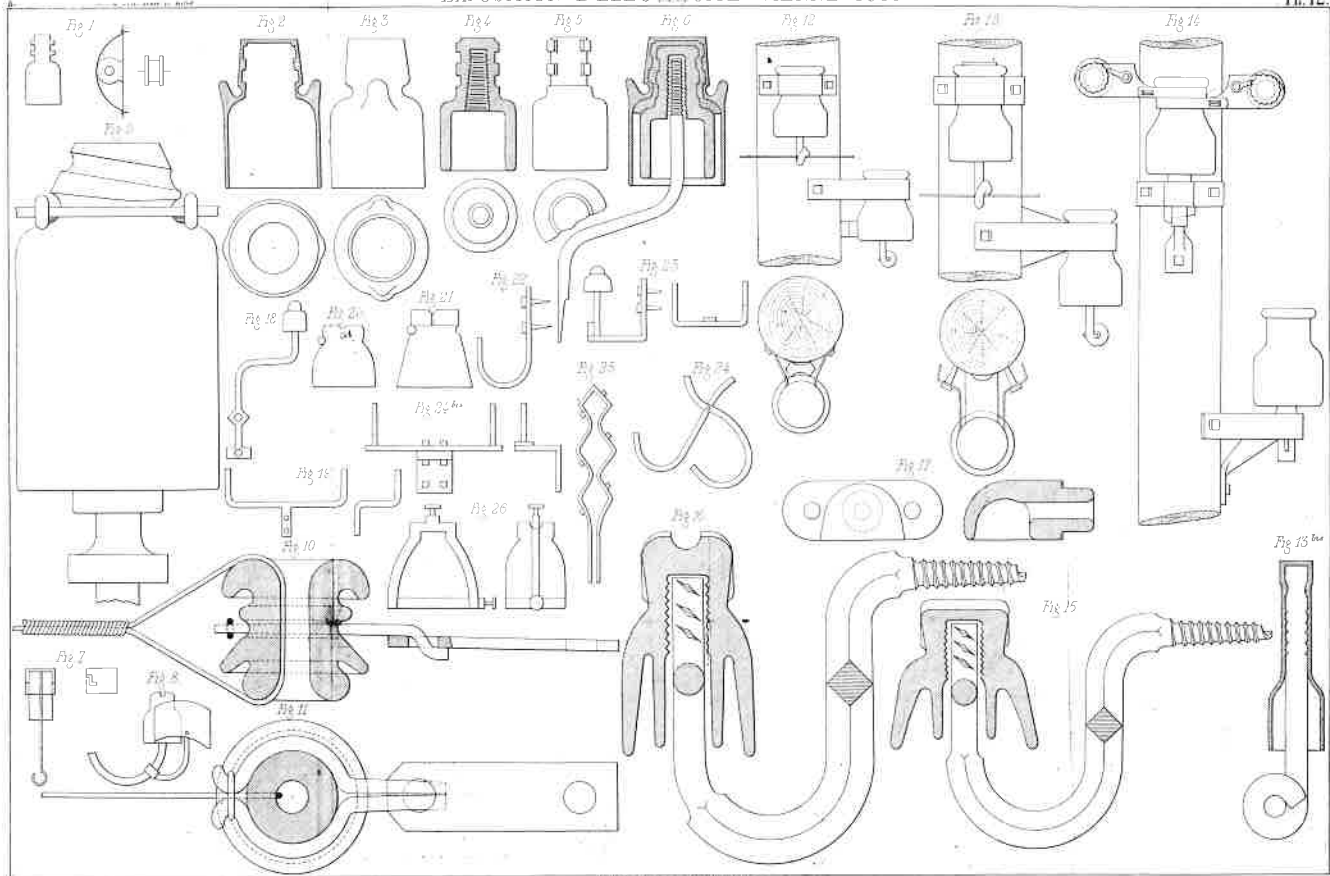
Rijke verzameling toestellen, **precisieinstrumenten en machines** in verband met de geschiedenis van wetenschappen en techniek, in het bijzonder de rol van de Rijksuniversiteit op deze gebieden. Talrijke basisuitvindingen worden er aanschouwelijk voorgesteld.

2A. Museum voor Industriële Archeologie en Textiel

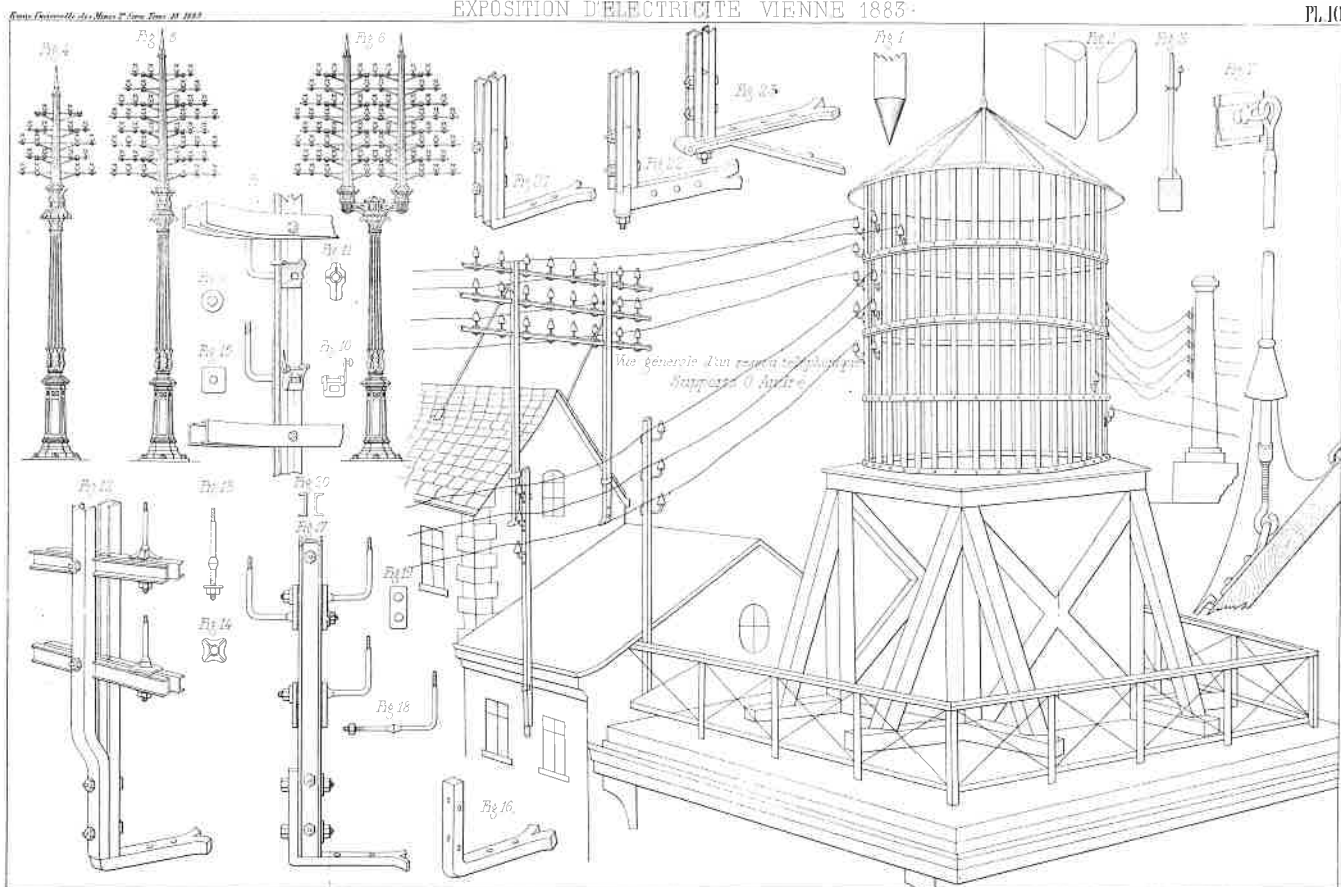
Minnemeers 9, 9000 Gent

Tel.: 091/24.17.32

De museumverzameling zal gepresenteerd worden in het hoofdgebouw van de voormalige spinnerij De Smet-Guequier,

Paris-Lyon-Imprimerie de la Revue Scientifique

Paris-Lyon-Imprimerie de la Revue Scientifique

gesitueerd tussen Oudevest en Minnemeers. Deze verzameling (met foto- en bibliotheek) biedt niet alleen een overzicht van de ontwikkeling van de textieltechnologie en -industrie maar wil ook een algemeen beeld geven van de ontwikkeling van de industriële maatschappij.

2B.

Nationaal Vlasmuseum

Etienne Sabbelaan 4, 8500 Kortrijk
Tel.: 056/21.01.38

Belangrijke verzameling van werktuigen en machines in verband met de vlasteelt, -bewerking en -verwerking (van de late Middeleeuwen tot en met het begin van de gemechaniseerde vlasnijverheid) aanschouwelijk en in een logisch verband gepresenteerd.

2C.

Provinciaal Textielmuseum Vrieselhof

Schildesteenweg 79, 2231 Oelegem (Ranst)
Tel.: 03/383.46.80

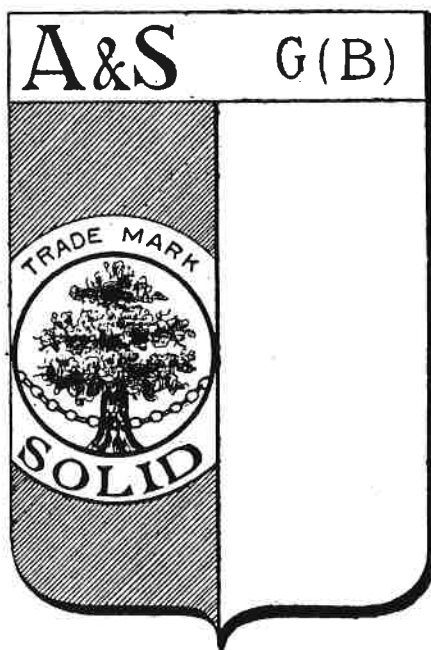
Technologie en cultuurschiedenis van de textiel in Europa van de 16de eeuw tot heden.

2D.

Musée National de la Laine

Rue de Séroule 8, 4800 Verviers
Tel.: 087/33.66.67

In afwachting van de opening van het Wolmuseum in de Usine Bettonville (voormalige wolfabriek die heden gerestaureerd wordt), werd een deel van de verzameling omtrent de evolutie van de wolbewerking en de wolnijverheid opgesteld in de gebouwen van het *Institut Supérieur de l'Etat* (op het bovenstaand adres).

Gedeponeerd merk n°507 dd. 2.9.1911, aangevraagd door Annez & Steinkühler, Lousberglaan 6-7, voor hun linnen, stoffen en ververij.
(*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

3D.

Musée de l'Industrie

Rue de la Providence 134, 6030 Marchienne-au-Pont (Charleroi)
Tel.: 071/33.26.39

Recente verzameling over de ontwikkeling van de nijverheid in Wallonië in het bijzonder de staal- en metaalverwerkende industrie. Het museum is ondergebracht in de voormalige smederij en gieterij van de staalfabriek La Providence.

3F.

Autoworld

Jubelpark 11, 1040 Brussel
Tel.: 02/736.41.65

Drive-museum met de automobielen van 1894 tot 1960 als onderwerp. Er is tevens een bibliotheek en documentatiecentrum aan verbonden.

3G.

Provinciaal Museum van de Automobielen

Domein Kelchterhoef, 3530 Houthalen
Tel.: 011/35.58.03

Een selectie van meer dan 120 auto's uit de 650 wagens tellende collectie Mahy, de derde grootste verzameling ter wereld.

3A.

Museum Plantin - Moretus

Vrijdagmarkt 22, 2000 Antwerpen
Tel.: 03/233.02.94 en 03/232.24.55

Wereldvermaarde verzameling in verband met de boekdrukkunst van de 16de tot de 19de eeuw, gegroeid rond het werk van de drukker-uitgever Christoffel Plantijn (1520-1589) en zijn opvolgers, de Moretussen.

3B.

Museum voor de Oudere Technieken

Guldendal 20, 1820 Grimbergen
Tel.: 02/269.67.71

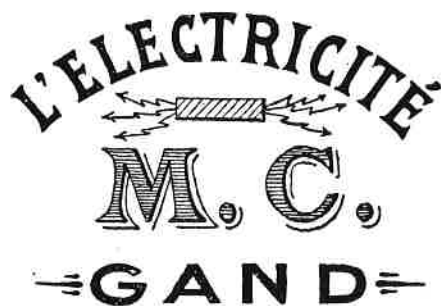
Een museum dat de oudere technieken (de technologie grosso modo van vóór de industriële revolutie, die echter ook sindsdien niet zonder belang is voor de latere technologische ontwikkelingsfasen) bestudeert en presenteert.

3C.

Energiea

Langerbruggekaai 3, 9000 Gent
Corr. en incl.: EBES, Dienst Bedrijfsbezoeken, Mechelsesteenweg 271, 2018 Antwerpen, Tel.: 03/280.03.45

Rijke verzameling instrumenten en machines in verband met de energie, in het bijzonder met de elektriciteit, gepresenteerd in de machinezaal van een elektriciteitscentrale.

Gedeponeerd merk n° 502 dd. 25.7.1911, aangevraagd door de electricien Max Coget, Henegouwenstraat 8 te Gent.
(*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

FRANKRIJK

1A.

Musée National des Techniques (Conservatoire National des Arts et Métiers)

Rue Saint-Martin 270, 75003 Parijs
Tel.: 1/271.24.14

Het C.N.A.M. is één van de oudste (gesticht in 1794) en rijkste technische verzamelingen ter wereld. Slechts zowat 10.000 (!) van de meer dan 100.000 stukken uit de verzameling kan tentoongesteld worden. Hoogtepunten in het *Musée National des Techniques* zijn de afdelingen vervoer en transport (stoomauto van Cugnot uit 1770, vliegtuig van Adler, 1897), tijdsmeting (wereldvermaarde uurwerkencollectie), energie (*galerie de l'électricité*), mechanica en chemie (laboratorium van Lavoisier).

1B. Palais de la Découverte

Avenue Franklin-Roosevelt,
75008 Parijs
Tel.: 1/359.16.65

Het *Palais de la Découverte* is eerder een centrum van wetenschappelijke cultuur dan een museum in de klassieke betekenis. Niettemin bezit het *Palais de la Découverte*, ontstaan n.a.v. de Parijse Wereldtentoonstelling in 1937, een uitgebreide collectie instrumenten met betrekking op zowat alle wetenschappelijke disciplines. Er is een samenwerkingsverband met het *Musée des Sciences et de l'Industrie de la Villette*.

1C. Cité des sciences et de l'Industrie

Parc de la Villette, avenue Co-rentin-Cariou 30, 75019 Parijs
Tel.: 1/4612.1313

30.000 m² permanente tentoonstellingsruimte met futuristische vormgeving. De belangrijkste afdelingen zijn "de la Terre à l'univers", "l'Aventure de la vie", "la Matière et le travail de l'homme" en "Langage et communications".

2A. Musée du Textile et de la Vie sociale

Ancienne filature Prouvost-Masurel, rue François - Delaplace, Fourmies (Nord)
Tel.: 27/60.66.11

Het museum maakt deel uit van het *Ecomusée de Fourmies-Trelon*. Hoofdthema is de ontwikkeling van de textiel sinds 1850 (technologisch, industrieel, cultureel en sociaal).

2B. Musée de l'Impression sur étoffes

Rue des Bonnes-Gens 3, Mulhouse (Haut-Rhin)
Tel.: 89/45.51.20

Museum met unieke verzameling op het gebied van de geschiedenis der textieldrukkerij (technologie en uitvindingen, handwerktuigen, machines, stoffen).

3A. Musée National de l'Automobile

Avenue de Colmar 192, Mulhouse (Haut-Rhin)
Tel.: 89/42.29.17

Grootste automuseum van Europa met meer dan 500 tentoongestelde historische au-

Gedeponeerd merk n° 483 dd. 31.1.1911, aangevraagd door de apotheker Camille Vanderschuren uit de Van Houttestraat 40 te Gentbrugge. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

to's. Aan de uitvindingen in verband met de auto wordt een speciale tentoonstelling gewijd.

3B. Musée des métiers et industries des hommes de la Basse-Seine

Bourneville, 27500 Pont-Audemer (Eure)
Tel.: 32/57.40.41

Het museum is een afdeling van het *Ecomusée de la Basse-Seine*. De ecomusea zijn regionale musea die meestal door een netwerk van kleinschalige afdelingen willen afstappen van het klassiek patroon van musea als bewaarplaatsen van levenloze voorwerpen. De participatie van de hele bevolking in de uitbouw en de werking is hiervoor een streefdoel. Inhoud: alle traditionele beroepen uit de Seine-regio en de industriële geschiedenis van deze streek, o.m. geïllustreerd door handwerktuigen en machines.

3C. Musée de la Contrefaçon
Rue de la Faisanderie 16, 75006 Paris
Tel.: 1/501.51.11

Kleinschalig maar hoogst merkwaardig museum, in 1951 gesticht door de "Union des Fabricants", omtrent plagiaat en merkvervalsing. Aanschouwelijke voorstelling van het stelsel van gedeponeerde modellen, merken en brevetten.

GROOT-BRITTANNIE

1A. Beamish, The North of England Open Air Museum

Beamish, County Durham
Tel.: 0207/231811

Dit overbekend openluchtmuseum (*Museum of the Year 1986, European Museum of the Year 1987*) wil de bezoekers een totaalbeeld geven van de Noord-Engelse maatschappij anno 1900, ter stad en ten lande. Aandacht wordt geschonken aan de belangrijkste uitvindingen tussen 1880 en 1910, vooral de toepassingen ervan in het dagelijkse leven.

1B. The Museum of Science and Industry

Newhall Street, B3 1RZ Birmingham
Tel.: 021/236.1022

Uitgebreide en zeer gediversifieerde verzameling in verband met de geschiedenis van wetenschappen, techniek en industrie.

1C. Science Museum
Exhibition Road, South Kensington (London)
Tel.: 01/938.8000

Een van de meest hoogstaande technische verzamelingen ter wereld, gesticht in de vijftiger jaren van de 19de eeuw, ooit het symbool van het Victoriaans Engeland en zijn blind vertrouwen in technologische en industriële vooruitgang. Ondanks een nijpend plaatsgebrek en een niet te onderschatten tegenwind na 1970 vanuit allerhande nieuwe museologische concepten blijft het *Science Museum* het Mekka voor alle navorsers op het gebied van de geschiedenis van wetenschappen, techniek en industrie.

MARQUE DE FABRIQUE

DÉPOSÉE

Gedeponeerd merk n° 82 dd. 11.8.1887, aangevraagd door de NV 'les Usines des Moulins', gevestigd Buiten de Sassepoort 635 te Gent, om aangebracht te worden op geconcentreerde azijn, azijnzuur en chemische producten in hun fabriek vervaardigd. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

1D.

The Oxford Story

Broad Street, OX 1 3AJ Oxford (Oxfordshire)

Tel.: 0865/72.88.22

Een schitterende voorstelling van de belangrijkste uitvindingen die gestalte kregen in de Oxfordse universiteit tijdens haar 800-jarig bestaan.

3C.

Museum of the Moving Image

South Bank, SE1 8XT Londen

Tel.: 01/401.26.31

Recent geopend museum en studiecendrum in verband met de film- en televisie-technologie.

3D.

The National Needle Museum

Forge Mill, Needle Mill Lane, B97-6RR Redditch (Hereford & Worcester)

Tel.: 0527/62.509

Dit museum, geopend in 1983 presenteert een zeer uitgebreide verzameling werktuigen en machines in verband met de productie en het gebruik van de wereldvermaarde Redditch-naalden (onder meer in de visserijnijverheid).

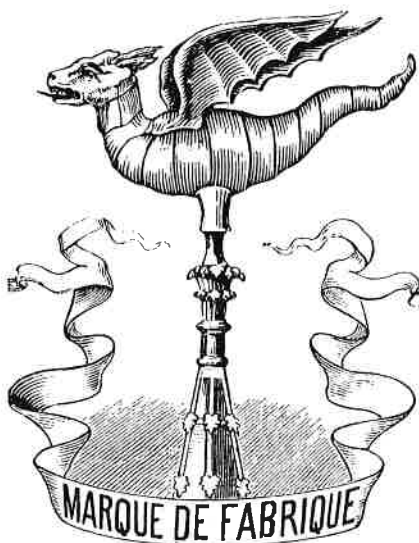
3E.

Catalyst: Museum of the Chemical Industry

Gossage Building, Mersey Road, Widnes (WA8-ODF)

Tel.: 051/420.11.21

Een pas geopend museum dat een overzicht biedt van de uitvindingen op het gebied van de scheikunde en de bezoekers wil confronteren met de impact van de scheikunde en de scheikundige nijverheid op het dagelijks leven in verleden en heden.

1E.

Ironbridge Gorge Museum (Ironbridge Gorge Museum Trust)

Ironbridge/Telford (Shropshire)

Tel.: 095-245/35.22

Het pionier-museum op het gebied van de industriële netwerkmusea, dat een overzicht en inzicht wil geven over/in de industriële revoluties en wat deze voor gevolgen hadden. Belangrijkste afdelingen: *Museum of met river* (met de oudste gietijzeren brug ter wereld), *Iron-museum* (met de eerste hoogoven ter wereld van Abraham Darby, gelegen te Coalbrookdale), *Blists Hill* (industriële openluchtmuseum), *Coalport China Museum* (Aardewerk- en Porceleinmuseum in origineel fabriekskader).

2A.

Tonge Moor Textile Museum

The Library, Tonge Moor Road, Bolton (Greater Manchester)

Tel.: 0204/21.394 of 22.311, lijn 2195

Belangrijke uitvindergalerij op het gebied van textielmachines. Mogelijkheid tot (al of niet geleide) 'uitvindersonderzoeken' in de omgeving (bvb. *Samuel Crompton trail*).

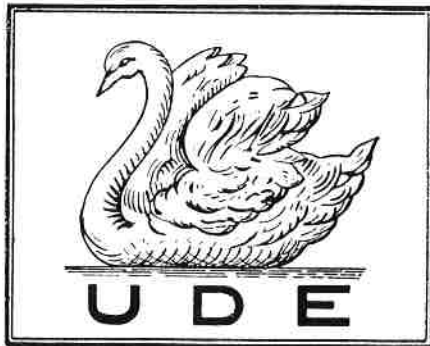
2B.

Industrial Museum

Moorside Road, BD2 3HP Bradford (West-Yorkshire)

Tel.: 0274/631756

Een van de toonaangevende textielmusea van Engeland. Zeer uitgebreide verzameling werktuigen en machines voor de bewerking van wol. Origineel kader: typisch spinnerijgebouw uit West-Yorkshire.

Gedeponeerd merk n° 92 dd. 14.3.1888, aangevraagd door Jean-Jacques Dierman-Van Haute afgevaardigde-beheerder van de NV *J.-J. Dierman fils et Cie* met zetel te Gent. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

2C.

Quarry Bank Mill

Quarry Bank Mill, Styal (Cheshire)

Tel.: 0625/527.468

Wellicht het beste voorbeeld van *working museum* over de katoenindustrie (spinnen en weven) en over de textiel in het algemeen, gehuisvest in een meer dan 200 jaar oude spinnerij.

3A.

National Waterways Museum

Llanthony Warehouse, The Docks, Gloucester (Gloucestershire)

Tel.: 0452/30.70.09 of 25.524

Recente verzameling omtrent de geschiedenis van de Engelse binnenscheepvaart, een paar jaar na de opening reeds het meest toonaangevend museum van Europa in zijn soort. Didactische voorstelling in een uniek kader (warenhuizen langs een oud kanaal) van uitvindingen in verband met de waterbeheersing en het transport te water.

Gedeponeerd merk n° 95 dd. 4.7.1888, aangevraagd door Frédéric Plasschaert, dokter in de medicijnen wonende te Wachtebeke. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

Gedeponeerd merk n° 482 dd. 20.1.1911, aangevraagd door de SA *Usines d'Evergem* met zetel te Evergem, voor verpakingskisten, houtvezels en de houthandel in het algemeen. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

NEDERLAND

1A.

Technisch Museum Nint

Tolstraat 129, 1074 VJ Amsterdam

Tel.: 020/64.60.21

Exposities over uitvindingen en oude technieken: metaal, transport, bouw, chemie, elektronika, telecommunicatie, microcomputers, energie, fotografie en natuurwetenschappen.

1B.

Nederlands Stoommachinemu- seum

Oosterdijk 4, 1671 HJ Medemblik

Tel.: 02274/47.32

Verzameling van en over stoommachines, gevestigd in het voormalig stoomgemaal de Vier Noorder Koggen te Medemblik (Noord-Holland).

Gedeponeerd merk n° 513 dd.

30.12.1911, aangevraagd door de industrieel Ernest Dutry, Veldstraat te Gent, voor zijn import- en exportzaak van diverse artikelen.

(Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

1C.

Museum Boerhaave (Rijksmuseum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen en geneeskunde)

Steenstraat 1a, 2312 BS Leiden
tel.: 071/12.30.84 of 13.42.51

De kern van deze uitzonderlijk rijke verzameling werd gevormd door collecties aanwezig (soms reeds vanaf de 17de eeuw) in laboratoria te Leiden. Werktuigen, instrumenten (o.a. van 's Gravesande en Van Musschenbroek),

preparaten, documenten in verband met de geschiedenis van de natuurwetenschappen, wiskunde, tijdmeetkunde (onder meer het oudste slingeruurwerk ter wereld uit 1657, een demonstratie-planetarium ontworpen door Christiaan Huygens), enz.

1D.

Universiteitsmuseum

Biltstraat 166 (Postbus 13021)
3507 LA Utrecht

Tel.: 030/73.13.05

Museum ontstaan uit vondst van meer dan 1000 oude instrumenten van het Fysisch laboratorium en het Natuurkundig Genootschap van de universiteit Utrecht. Aangevuld met technische verzamelingen uit diverse fa-

Gedeponeerd merk n° 489 dd.

21.4.1911, aangevraagd door de industrieel René De Busseré uit Peteghem bij Deinze, voor kinderwagens.

(Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

culteiten. Uitvindergalerij met instrumenten, werktuigen en documenten over de geschiedenis van het wetenschappelijk onderzoek.

Het is nuttig om weten dat het technisch tentoonstellingscentrum EVOLUON te Eindhoven, met permanente tentoonstelling betreffende de invloed van techniek en wetenschap op de samenleving, onlangs zijn deuren voor onbepaalde tijd heeft gesloten.

2A.

Textielindustriemuseum

Janninkcomplex, Haakbergerstraat, 7513 EZ Enschede
Tel.: 053/31.90.93

Het museum gevestigd in de voormalige spinnerij van de Gebr. Jannink laat zien hoe het dagelijks leven in Oost-Nederland gedurende de laatste 150 jaar (door de overgang van een agrarische naar een industriële samenleving, grondig veranderde. Talrijke uitvindingen liggen aan ons veranderend werk-, woon- en leefgewoonten ten grondslag.

2B.

Nederlands Textielmuseum

Goirkestraat 96, 5046 GN Tilburg

Tel.: 013/36.74.75 of 42.22.41

Belangrijkste textielmuseum van Nederland, wat de grootte en de diversiteit van de verza-

Gedeponeerd merk n° 480 dd.

10.1.1911, aangevraagd door Emile Braun en Alfred De Lanier, voor de firma Société Virox, gespecialiseerd in eetwaren, Ekkerghessteenweg 70 te Gent (Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

meling textielmachines en -apparatuur betreft. Nadruk op de ontwikkeling van de Brabantse linnennijverheid en wolindustrie. Gevestigd in een voortreffelijk gerenoveerde spinnerij en weverij.

3A.

Liftenmuseum

Hoorn 383, Alphen aan de Rijn.
Per adres: Nederlandse Vereniging voor Liftnijverheid, postbus 287, 3700 AG Zeist
Tel.: 03404/316.60

Voorwerpen en documenten betreffende de uitvinding van de lift en zijn toepassingen vanaf ca. 1850. Liftkooien, -machines en tekeningen, hydraulische liftinstallatie uit 1898 (in werking).

3B. Nederlands Elektriciteitsmuseum

Plein 2a, 3861-AB Nijkerk
Tel.: 03494/5.92.20 of 05910/
1.37.21

Het museum biedt een overzicht van de belangrijkste uitvindingen in het toepassingsgebied van de elektrische energie. Werkende elektriciteitscentrale uit 1916.

WEST-DUISSLAND

1A. Westfälisches Freilichtmuseum Technischer Kulturdenkmale

Mäckingerbachtal, 5800 Hagen-Selbecke
Tel.: 02331/70044

Dit museum is één van de meest groots opgezette openluchtmusea van Europa. In meer dan vijftig kleine en grotere gebouwen wordt de ontwikkeling van techniek van de prehistorie tot omstreeks 1900 aanschouwelijk voorgesteld.

1B. Deutsches Museum

Museuminsel 1, 8000 München 22
Tel.: 089/21.791

Het Deutsches Museum, veruit de kolossaalste technische verzameling van West-Duitsland, werd gesticht in 1903 door de ingenieur Oskar von Miller, pionier op het gebied van de bouw van waterkrachtcentrales. Het is onmogelijk in een paar woorden de belangrijkste uitvindingen, waaraan een museumafdeling gewijd is voor te stellen. We noemen enkel ter illustratie de beroemde Maagdenburgse halve bollen van Otto von Guericke, de originele apparatuur van uitvinders als Ohm, Ampère, Hertz, Röntgen en de originele experimenteertafel van Otto Hahn, uitvinder van de uraumsplijting.

1C. Rheinisches Industriemuseum

Corr. adres: Hansastrasse 18, 4200 Oberhausen 1
Tel.: 0208/25011-12

Het **Landschaftsverband Rheinland** is de initiatiefnemende organisatie van het *Rheinisches Industriemuseum*, een regionaal netwerkmuseum met een tiental afdelingen, waarvan reeds

een aantal publiek toegankelijk zijn, zoals de *Textilfabrik Ermen & Engels* te Engelskirchen en de *Geneskschmiede Hendricks* te Solingen. Uiteraard wordt ook aandacht geschonken aan de plaatselijke uitvinders van de 19e en de 20e eeuw en aan de invloed van hun uitvindingen op de industriële ontwikkeling van het Rijnland.

2A. Deutsches Textilmuseum

Andreasmarkt 8, 4150 Krefeld 12-Linn
Tel.: 02151/57.20.46

De kernverzameling van dit museum, gesticht in 1880 en sinds 1981 in de huidige gebouwen te Krefeld-Linn ondergebracht, bestaat uit een omvangrijke stoffencollectie, afkomstig uit de *Preussischen Höheren Fachschule für Textilindustrie*. Sindsdien groeide deze verzameling aan en werd aangevuld met werktuigen, machines, documenten en foto's.

2B. Westfälisches Textilmuseum

Uhlandstrasse 50, 4290 Bocholt
Tel.: 02871/18.42.24

Dit onlangs geopende museum is een afdeling van het *Westfälisches Industriemuseum*. Het museum werd ondergebracht in een textiel fabriek daterend van omstreeks 1900. De textielnijverheid vanaf de 16de eeuw tot heden, met nadruk op de gemechaniseerde industrie, wordt op aanschouwelijke wijze voorgesteld.

3A. M.A.N.-Werkmuseum

Heinrich-von-Buz-strasse 28, 8900 Augsburg
Tel.: 0821/32.23.791

Het museum presenteert de geschiedenis en de ontwikkeling van het M.A.N.-bedrijf vanuit wetenschappelijk, technisch en sociaal-historisch oogpunt. Een aantal basisuitvindingen krijgen grote aandacht zoals de dieselmotor, de rotatiedrukmachine, enz.

3B. Mühlenfachmuseum "Stiftsmühle Aurich"

Oldersumerstrasse, 2960 Aurich (Niedersachsen)
Tel.: 04941/39.66

Het museum bestaat uit een aantal molens (windmolen, watermolen, rosmolen, enz.) waarin door middel van een didactische tentoonstelling de rol van de molens door de eeuwen heen op economisch, technisch, industrieel en volkskundig gebied voorgesteld wordt.

Gedeponeerd merk n° 481 dd. 13.1.1911, aangevraagd door de brouwer Basile Van Goethem uit de Grauwpoort te Gent. (*Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce*, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

3C.

Deutsches Bergbau-museum

Am Bergbaumuseum, 4630 Bochum

Tel.: 0235/5.18.81/2

Het **Deutsches Bergbaumuseum** is het grootste museum ter wereld over de steenkoolnijverheid. Het is ondergebracht in de bedrijfsgebouwen van een voormalige steenkoolmijn. Naast afdelingen over de geschiedenis en de techniek van de steenkoolwinning, wordt bovendien aandacht geschonken aan de delfstoffennijverheid in het algemeen (zonder beperking van plaats of ruimte).

3D.

KHD-Motorenmuseum

Deutz-Mülheimer Strasse 111, 5000 Köln 80 (Deutz)

Tel.: 0221/822.29.18

Bedrijfsmuseum van Klöckner-Humboldt-Deutz, een firma die in Keulen een pioniersrol vervulde op het gebied van de motorenbouw. Uitvindergalerij met prototypes van motoren, uitgevonden door Lenoir, Brayton, Bishop, Gilles en Nicolaus August Otto (eerste viertakt-motor ter wereld).

3E.

Deutsches Landwirtschaftsmuseum

Garbenstrasse 9a, 7000 Stuttgart 70 (Hohenheim)

Tel.: 0711/4701-2146

Oudste en meest uitgebreide verzameling landbouwverktuigen ter wereld. Ruime aandacht wordt besteed aan basisuitvindingen die bepalend waren voor de ontwikkeling van de landbouw, maar die onrechtstreeks ook van wezenlijk belang geweest zijn voor de industriële ontwikkelingen.

Bronnen

P. VIAENE, R. DE HERDT, *Industriële Archeologie in België*, Gent, M.I.A.T., 1986.

P. CABANNE, *Guide des Musées de France*, Parijs, Bordas, 1984.

Museum & Galleries in Britain and Ireland, 1990 Edition, London, British Leisure Publications, 1990.

De Nederlandse Museumgids, Den Haag, Staatsuitgeverij, 1986.

K. KORMANN, *Der Deutsche Museumsführer*, Frankfurt am Main, Wolfgang Krüger Verlag, 1987.

Het documentatiecentrum van M.I.A.T. en V.I.A.T.

ELIXIR L'ANGELUS

Deze ÉLIXIR gesticookten uit zuivere planten en kruiden samengesteld, is daarom aanbelingswaardig, zoowel voor het gebruik der menschen, als voor paarden en runderen. Hij wekt de eetlust op, geneest buikpijnen en kolieken en brengt eene goede spijsvertering te weeg.

Cet ÉLIXIR distillé et composé de plantes et herbes hygiéniques, est par ce fait recommandable aussi bien pour l'usage des personnes que pour les chevaux et les ruminants. Il excite l'appétit, guérit les maux de ventre et les coliques et facilite la digestion.

DISTILLERIE DU PÔLE-NORD
P. BRUGGEMAN
GAND

© 1911 P. BRUGGEMAN

Gedeponeerd merk n° 494 dd. 8.6.1911, aangevraagd door de fabrikant Pierre Bruggeman, Rasphuisstraat 8 te Gent, voor likeur.

(Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)

Gedeponeerd merk n° 78 dd. 14.3.1887, aangevraagd door Octave Claeys, vennoot van de NV J. en O. Claeys-Fiévé, stokers te Gent.

(Recueil Officiel des Marques de Fabrique et de Commerce, verzameling La Fonderie/De Bronsfabriek, Brussel)